

System V File System

Борисав Живановић

14. март 2023.

- До сада, били смо упознати са радом са директоријумима и фајловима из перспективе корисника
- Сада желимо да видимо како су ти подаци организовани на диску
 - и како функционишу библиотеке са којима смо до сада приступали фајловима
- Неопходно је да се подсетимо основних појмова из архитектуре рачунара и оперативних система

Шта рачунар заиста зна да ради?

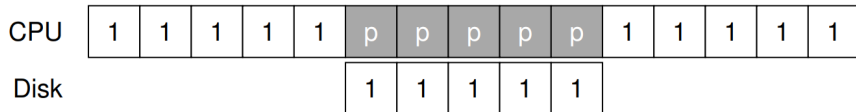
- Језик рачунара: **скуп инструкција** (енгл. ISA, Instruction Set Architecture)
- Аритметичке операције: **add, sub, div, mul, ...**
- Померање података:
 - са улазног уређаја у меморију
 - из меморије на излазни уређај
 - са једне меморијске локације на другу
- Условно гранање: извршавање кода уколико је логички услов испуњен

Померање података

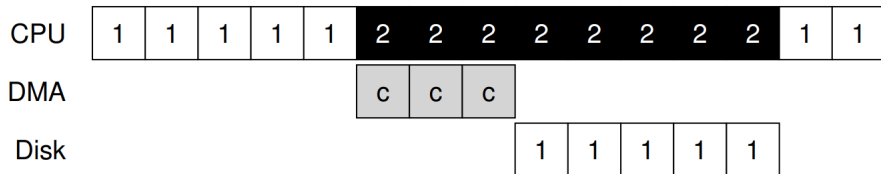
- Процесор може да ради искључиво са вредностима које се налазе у радној меморији или регистарима
- Померање података по радној меморији/регистрима је релативно једноставно
 - већина инструкција раде са меморијским адресама и регистрима директно
- Комуникација са улазно/излазним уређајима је нешто компликованија
 - потребно је послати команду уређају
 - прочитати одговор
 - одговор сачувати у радној меморији и даље вршити обраде над њим

- **Програмирани I/O:** процесор директно управља уређајима, шаље захтев и чека одговор
 - **Memory Mapped I/O:** уређаји су представљени меморијским адресама, користимо обичне инструкције
 - **Port Mapped I/O:** уређаји су представљени бројем порта, користимо посебне инструкције (x86: IN, OUT)
- **Direct Memory Access (DMA):** DMA контролер директно приступа радној меморији и прекидом обавештава процесор о извршеној акцији
 - подаци се чувају у радној меморији
 - минимална комуникација са DMA контролером преко програмираног I/O

Програмирани I/O

Direct Memory Access (DMA)

Меморијска хијерархија I

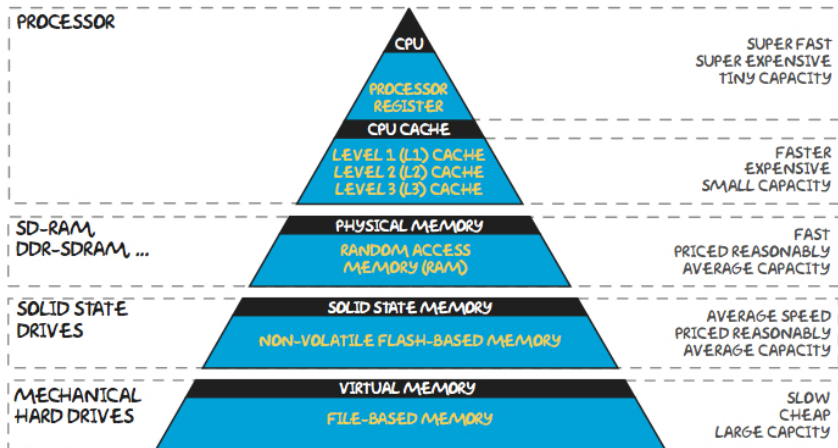
Ideally one would desire an indefinitely large memory capacity such that any particular... word would be immediately available... We are... forced to recognize the possibility of constructing a hierarchy of memories each of which has greater capacity than the preceding but which is less quickly accessible.

Burks, Goldstine, von Neumann (1946)

Меморијска хијерархија II

- Проблем: не постоји бесконачно брза и бесконачно велика меморија
- Чињеница: постоје технологије меморије које омогућавају релативно велики капацитет, по цену релативно мале брзине
 - ...као и обрнуто!
 - брзина и капацитет меморије су, по правилу, обрнуто сразмерни
- Да ли је могуће добити највећи капацитет уз највећу брзину, по најмањој цени?
- Меморијска хијерархија нам ово *донекле* омогућава
 - цена: *приближно* најспорија меморија
 - брзина: *приближно* најбржа меморија

Меморијска хијерархија III

Контрола приступа у хардверу

- Рачунар без контроле приступа би донекле био употребљив у једнокорисничком окружењу
 - ...али неупотребљив у вишекорисничком
 - чак и у једнокорисничком окружењу, одсуство изолације процеса представља велику опасност
- Основне градивне блокове је неопходно имплементирати у хардверу
 - софтвер можда неће бити рад да сарађује!
- Кључни механизми: режими рада процесора, виртуелна меморија

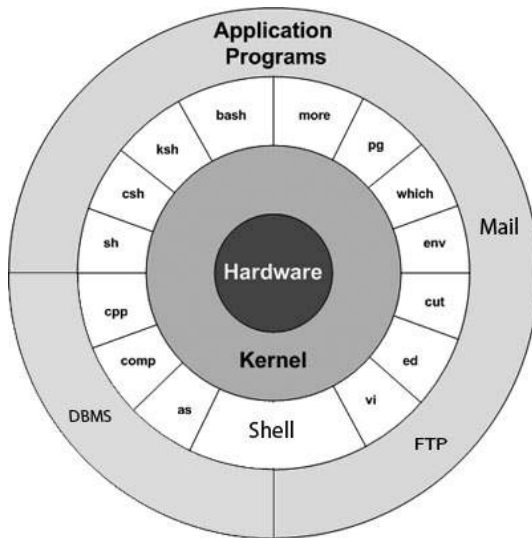
Режими рада процесора

- Привилеговани: IO, меморијске табеле, табеле прекида
 - кернел
- Неривилеговани: аритметичко/логичке операције, условно гранање, ограничен приступ меморији, системски позив
 - кориснички софтвер
- Прелазак из непривилегованог у привилеговани режим је могућ приликом прекида или системског позива
- Кернел одбија захтев уколико кориснички процес нема потребне привилегије и убија га

Покретање оперативног система I

- Процесор се буди у привилегованом режиму
- Учитава се кернел
- Иницијализују се табеле прекида
- Иницијализују се меморијске табеле
- Контрола се предаје корисничким програмима, прелази се у непривилегован режим
- Овако подешен посредник (кернел) више није могуће уклонити или заобићи
 - ...под претпоставком да нема багова у имплементацији кернела и хардвера

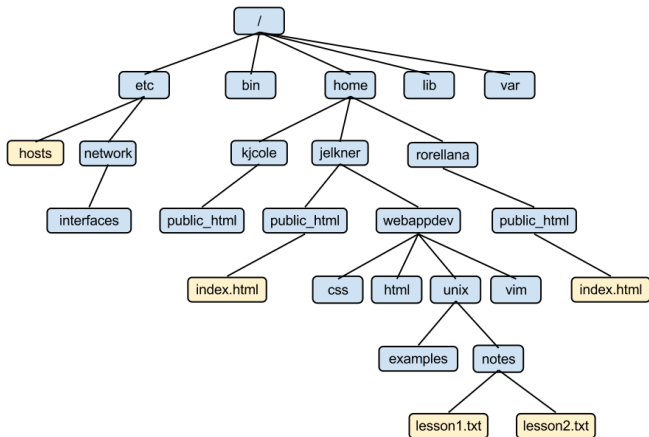
Покретање оперативног система II

Фајл систем I

- Представља формат организације података на трајном складишту
- Хијерархијска структура (стабло)
- Уводи две главне апстракције:
 - **фајл**: именовани запис
 - **директоријум**: групише друге директоријуме и фајлове
- Додатно: контрола приступа фајловима
 - IO инструкције се извршавају у привилегованом режиму
 - интеракција са трајним складиштем је могућа искључиво преко системских позива
 - систем одбија извршавање акције уколико корисник нема овлашћење

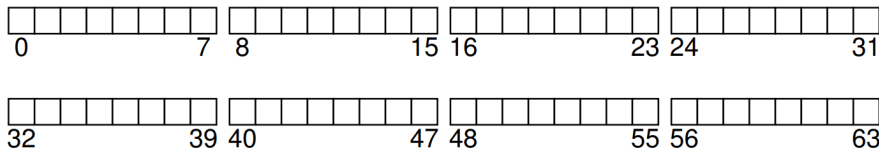
Фајл систем II

UNIX file API

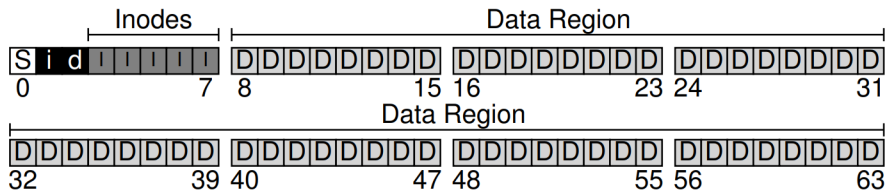
- **FILE *fopen(const char *filename, const char *mode)**
 - отварање фајла на задатој путањи
- **size_t fread(void *ptr, size_t size, size_t nmemb, FILE *stream)**
 - читање отвореног фајла
- **size_t fwrite(const void *ptr, size_t size, size_t nmemb, FILE *stream)**
 - испис података у отворени фајл
- **int fseek(FILE *stream, long int offset, int whence)**
 - померање показивача у отвореном фајлу
- **int fclose(FILE *stream)**
 - затварање фајла

Трајно складиште

Трајно складиште можемо посматрати као **адресни простор**. Разлика у односу на радну меморију је да је најмања јединица коју је могуће адресирати 512 бајтова.

Структура фајл система

Superblock: метаподаци о фајл систему

Inodes: метаподаци о садржају фајл система, један inode представља један фајл или директоријум

Data Region: блокови који представљају садржај датотека

Superblock

- Када покушавамо да интерпретирамо садржај фајл система, неопходно је да имамо полазну тачку
- Садржи основне податке о фајл систему
 - величину фајл система
 - величину листе inode-ова
 - број слободних inode-ова и data block-ова
 - први део листе слободних data block-ова
 - неке слободне inode-ове (налик кешу)

Free inode list

- Неопходно је да знамо који inode-ови су слободни, како би могли да их искористимо за креирање фајлова/директоријума
- У inode листи, слободни inode-ови су означени тако што је $mode = 0$
- Додатну (кеширану) листу садржи superblock

Free inode list II

13
11
6
12
4

Super Block

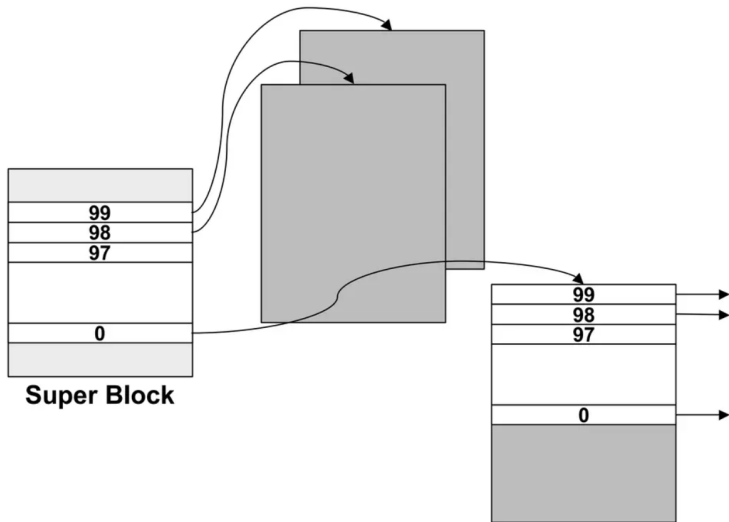
16	0	
15		
14		
13	0	
12	0	
11	0	
10		
9	0	
8		
7		
6	0	
5		
4	0	
3		
2		
1		

I-list

Free data block list I

- Неопходно је да знамо који data block-ови су слободни, како би могли да их искористимо за чување садржаја фајлова/директоријума
- Први део (100 показивача) се налази у superblock-y
 - уколико то није довољно да би се описао слободан простор, задњи показивач показује на листу од још 100 слободних блокова
 - ...и тако даље, док сав слободан простор није описан
- Структура налик на комбинацију array list и linked list
- Ослобађање data block-а изазива реконструкцију лист

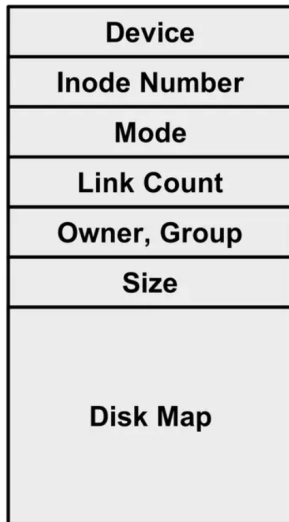
Free data block list II

Inode I

- Један inode (index node) представља један фајл или директоријум
- Уколико представљамо фајл, inode показује на блокове који чувају садржај
- Уколико представљамо директоријум, inode представља фајл са посебном структуром
 - у суштини, парови (*filename, inodeID*)
 - и даље важе сва правила чувања обичних фајлова!
- Број inode-ова ограничава број фајлова/директоријума које је могуће представити фајл системом
- Додатно: подаци о власништву (због контроле приступа)

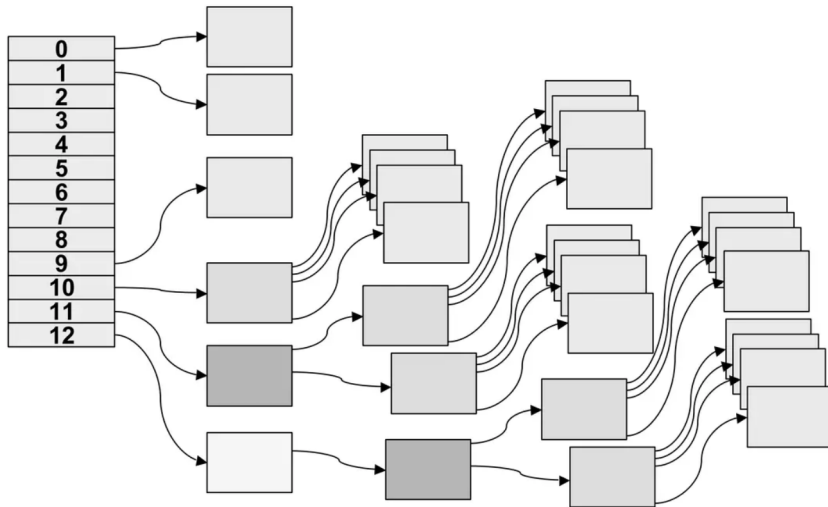
Inode II

Inode Disk Map I

- Представља асиметрично стабло
- Показивачи 0-9 су директни
 - чувају адресу data block-а који садржи податке
- Показивач 10 је индиректан
 - чува адресу data block-а који садржи адресе других data block-ова
- Показивач 11 је двоструко индиректан
- Показивач 12 је троструко индиректан
- Нивои индирекције су уведени због односа величине метаподатака и садржаја фајлова
- Број показивача ограничава величину фајла који је могуће представити у фајл систему

Inode Disk Map II

Формат директоријума |

inum	reclen	strlen	name
5	12	2	.
2	12	3	..
12	12	4	foo
13	12	4	bar
24	36	28	foobar_is_a_pretty_longname

Формат директоријума II

117			
16		4	
u	n	i	x
\0			
4			
12		3	
e	t	c	\0
18			
484		3	
u	s	r	\0
Free Space			

Читање фајла I

- Желимо да прочитамо фајл **/foo/bar**
- Да би добавили садржај, потребно је наћи inode који представља **bar**
- Путању растављамо на делове **[/, foo, bar]**
- Проналазимо inode који представља **/**
 - то је увек inode ID 2, проналазимо га у листи по индексу
- Читамо садржај директоријума **/**, проналазимо inode који представља **bar**
- Читамо садржај директоријума **bar**, проналазимо inode који представља **foo**
- Читамо садржај фајла **foo**
- Уписује се време прступа у inode **foo**

Читање фајла II

	data bitmap	inode bitmap	root inode	foo inode	bar inode	root data	foo data	bar data [0]	bar data [1]	bar data [2]
open(bar)			read	read	read	read	read			
read()					read			read		
read()					write read				read	
read()					write read					
read()					write					read

Исписивање фајла I

- Желимо да испишемо нови фајл **/foo/bar**
- Проналазимо слободан inode
- Креирамо нови inode који ће да представља **bar**
- inode **bar** означавамо као заузет
- Проналазимо директоријум **/foo**
- У фајл који представља директоријум додајемо нови запис (*foo, newID*)

Исписивање фајла II

	data bitmap	inode bitmap	root inode	foo inode	bar inode	root data	foo data	bar data [0]	bar data [1]	bar data [2]
create (/foo/bar)		read write	read	read		read	read			
					read write		write			
				write						
write()	read write				read					
					write		write			
write()	read write				read					
					write			write		
write()	read write				read					
					write				write	

- Operating Systems: Three Easy Pieces, Remzi H. Arpaci-Dusseau & Andrea C. Arpaci-Dusseau
- File Systems, Thomas Doeppner
- Unix File System, Sechang (Sonny) Son
- Computer Organization and Design: The Hardware/Software Interface, David A. Patterson & John L. Hennessy
- Системски софтвер (презентације), Иван Хејгебауер
- Operating Systems: Internals and Design Principles, William Stallings
- Preliminary Discussion of the Logical Design of an Electronic Computing Instrument